

יש דברים שהם ג"כ גמילות חסדים. למה הכנסת אורחים וביקור חולים חלוקה המת המלוה האדם ההולך בדרך וכן הכנסת כלה לחופה משמח חתן וכלה, כל אלו הדברים הם ג"כ: ובפרק מפנין (שבת קכ"ז ע"א) א"ר יוחנן גדולה הכנסת אורחים כמו השכמת בית המדרש דקתני מפני האורחים ומפני בטול בית המדרש ורב זימי מנהדרדפא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחים והדר מפני בצול בית המדרש אמר רב גדולה הכנסת אורחים מהקבלה פני שכניה וגו' ואמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך וגו' אמר ר"א בא וראה שלא כמות הקב"ה מדת בשר ודם מדת בור' אין קטן

קנה נתיבות נתיב גמילות חסדים פרק ד עולם

לגמרי כאשר הוא נותן אל האורח דבר זה ולמ"ד שעשה פונדק, סבר כי עיקר הכנסת אורחים כאשר עושה הכרחי להם, אע"ג שאינו טובה יתירה רק שהיה להם פונדק לאכול ולשתות דבר זה הוא עיקר הכנסת אורחים לא הפרדט שאינו אלא לטובה יתירה ואין ראוי לאורח שיהיה מכביד על בעל הבית, ומ"ד פרדט כי ראוי שיהיה הבעל הבית מכבד את האורח בדברים אלו כמו פירות טובות שראויים לכבד בהם האורח, ואין זה הכבדה ג"כ על בעל הבית כאשר מביא לפניו פירות משובחים, כך יש לפרש מחלוקת שלהם, אבל פרשנו עוד במקום אחר ואין כאן מקומו: בפרק חלק (סנהדרין ק"ג ע"ב) א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן קיסמא גדולה לגימא שהרחיקה שתי משפחות מישראל שנאמר על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ור' יוחנן דידיה אמר מרחקת את הקרובים ומקרבת את הרחוקים ומעלמת עינים מן הרשעים ומשרה שכניה על נביאי הבעל ושגגתה עולה זדון מרחקת את הקרובים מעמון ומזאב ומקרבת את הרחוקים מיתרו דאמר ר' יוחנן בשכר קראן לו ויאכל לחם זכו בניו וישבו בלשכת הגזית שנאמר וממשפחת סופרים יושבי ערבך תרועתים שמעתיים סוכתים המה הקינים הבאים מחמת אבי בית רכב וכתוב התם ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו' ומעלמת עינים מן הרשעים ממיכה ומשרה שכניה על נביאי הבעל מעדו הנביא דכתיב ויהי הם יושבים ויהי דבר ה' אל הנביא אשר השיבו ושגגתה עולה זדון דאמר רב יהודה אמר רב אלמלא הלוהו יוחנתן לדוד שתי ככרות לחם לא נהרגה נוג עיר הכהנים ולא נטרד דואג האדומי ולא נהרג שאול ושלושה בניו, ופירוש זה כי הלגימא כאשר אחד בא לביתו ומבקש לאכול והוא נותן לו, כמו שנתן יתרו למשה כאשר בא משה לביתו זה דבר גדול מאוד, וזה כי השי' מפרנס כל הנבראים וכל אשר הוא קרוב אל השי' הוא מפרנס ג"כ, דומה לזה אילן שהוא נטוע בארץ העיקר משפיע פרנסה על כל הענפים, וכל ענף אשר הוא קרוב אל העיקר הוא משפיע יתר מן אשר הוא רחוק, ולפיכך כאשר האדם משפיע מלתמו אל אחר, במדה זאת הוא קרוב אל השי' אשר הוא נותן ומשפיע ומפרנס הכל, ודוקא לגימא שהוא נותן לו מזון ופרנסה, כי

עצמה הוא יותר מן התורה, ולכך התנא מקדים זה שאמר חביב האדם שנברא בצלם אלהים ואח"כ חביבין ישראל שנתן להם כלי חמדה, ודע לך דדוקא להכניס אורחים קאמר, שפנים חדשות באו לביתו, וכאשר פנים חדשות באו לביתו ומקבל פנים חדשות בכבוד זהו כבוד השכינה כי חביב האדם שנברא בצלם אלהים, ורב אמר גדולה הכנסת אורחים מהקבלה פני שכניה, וכל זה מטעם אשר אמרנו כי הקבלת פני שכניה אין רואה השכינה בעצמו כי לא יראני האדם וחי, ואין דבר זה כמו הכנסת אורחים שהוא מכבד האדם כאשר באו אליו פנים חדשות ונראה אליו פנים חדשות והוא מתחבר לגמרי אל צלם אלהים, ודוקא פנים חדשות כמו האורח שמכניס אותו לביתו והוא מתחבר אליו עתה דבר זה נחשב כאלו התחבר לשכינתו, ואלו דברים עמוקים מאוד, כאשר תבין ההפך שיש בין הכנסת אורחים והקבלת פני שכניה כי אין לפרש יותר מזה:

ובפרק דסוטה (י"א א') ויטע אשל ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר פרדט וחד אמר פונדק בשלמא למ"ד פרדט היינו דכתיב ויטע שעשה פרדט ונטע בו כל מיני מגדים אלא למ"ד פונדק מאי ויטע כדכתיב ויטע אהלי אפדנו ויקרא בשם ה' אל עולם אמר ריש לקיש אל תקרא ויקרא אלא ויקרא מלמד שהקריא אברהם שמו של הקב"ה בפי כל עובר ושב כיצד לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו אמר להם וכי משלי אכלתם משל אל עולם אכלתם הודו וברכו למי שאמר והיה העולם, כבר התבאר מדה המשובחת הזאת של הכנסת אורחים שהיה מיוחד בה אברהם, וזה כמו שאמרנו למעלה כי אברתם היה מדתו לגמול חסד, ולפיכך היה לו מדה זאת להכניס את האורחים שהוא גמילות חסדים, ומחלוקת זה שחולקים אם היה האשל פרדט או פונדק דבר זה בארנו במקום אחר ואין להאריך בזה, אבל יש לפרש כי מחלוקת שלהם איזה עיקר הכנסת אורחים אם עיקר הכנסת אורחים כאשר נותן לאורח, דבר שהוא גתנה בו ביותר דבר שהוא טובה והנאה יתרה, ולפיכך אמר שעיקר הכנסת אורחים שנטע פרדט ובו כל מיני מגדים והיה מכניס אורחים להחנות אותם בפרדס הזה שהוא טובה יתירה מאוד, ובה הוא איש טוב

לו. והדברים האלו הם עוד עמוקים ובארנו דבר זה בחבור גבורות השם, ולכך כמה גדול זכות אותן בני אדם המכניסים לביתם לומדים ונותנים להם לאכול, זה יותר על השכר גדול שבארנו בנתיב התורה רק גם זה נוסף עליו, זה כאשר כונתם ללמוד שבשביל זה היה זוכה יתרו שבניו היו יושבים בלשכת הגזית:

מדת הש"י שהוא מפרנס הכל בלחם דכתיב נותן לחם לכל בשר ודבר זה עיקר הפרנסה שמפרנס את הברואים, ולכך היא מרחקת הקרובים, כי כאשר אין לו דבר זה כמו עמון ומואב שלא קדמו ישראל בלחם ומים, והיו קרובים ונתרחקו מאחר כי מדת הש"י שהוא מפרנס הכל זה שאינו עושה כך אין לו קרובה אל הש"י, וכן להפך ג"כ שהיא מקרבת הרחוקים כאשר יש לו מדה זאת שנותן פרנסה לאחר בזה מתקרב אל הש"י, ובזה הטעם מעלמת עין מרשעים, וזה כי הרשע שהוא רחוק מן הש"י וכאשר יש לו מדה זאת שנותן ומשפיע מלחמו לאחר בזה מתלבש במדת הש"י אשר הוא משפיע אל הכל ולכך מעלמת העין מן הרשע, ומשרה שכינה על עובדי הבעל זה כמו שאמרנו כאשר יש לו מדה זאת הוא קרוב אליו ית' ולכך משרה שכינה עליו אף אם הוא מעובדי הבעל, ואמר כי שגגתו עולה ודון דבר זה כמו שארז"ל ששגגת תלמוד עולה ודון, ובארנו דבר זה במסכת אבות שאין ראוי להיות שגגה במדריגה השכלית, כי השגגה הוא כאשר סר השכל מאתו ואינו יודע מה שעושה, אבל בדבר שהוא שכלי אין בשכל שגגה ולפיכך שגגת תלמוד שהוא דבר שכלי עולה ודון כי אין שייך בזה שגגה אשר השגגה הוא מצד הגוף הגשמי ולכך השגגה עולה ודון, וכן דבר זה הוא השפעת המזונות לאחר, דבר זה הוא נחשב מדה שכלית כמו שבארנו למעלה בנתיב הזה שהנבדל מן החומר משפיע והחומר הוא מקבל, ולכך מאחר שהדבר הזה דהיינו ליתן פרנסה לאחר הוא מדריגה שכלית נבדלת שגגתו עולה ודון, כי אין שייך לכאן הגשמי כי הגשמי אינו משפיע רק השכלי הוא משפיע ולכך שגגתו עולה ודון, ובז"ש דבר זה בלשון לגימא שהלשון משמע שהבא לביתו פותח פיו והוא נותן לו לאכול, ר"ל בזה כי ד"ז היינו שהוא מבקש לאכול, ולא שמומין אנשים לביתו רק שהמקבל בא לביתו של המשפיע ומבקש לאכול, ודבר זה הוא דבר עמוק כי עיקר הטעם במה שהוא קרוב אל הש"י מפני שהוא ית' משפיע אל הכל, וזה נקרא השפעה כאשר המקבל מבקש ורוצה שיחיה משפיע לו והוא משפיע אליו, ולא כאשר אין חפץ ומבקש לקבל, ולכך אמר גדולה לגימא שהלגימא היא שהמקבל פותח פיו וחפץ לקבל והוא נותן